

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

28 noiembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Nicolae Gordilă,
Judecători Iurie Diaconu, Elena Covalenco, Liliana Catan,
Ion Guzun,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Radu Sâli, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2017, în privința inculpatului

*Stolear Serghei XXXX, născut la
XX XXX XXXX, originar și locuitor al XXXXX, str.
XXXXX XX, cetățean al R. Moldova, fără antecedente
penale.*

Termenul de examinare
instanța de fond: 10.06.2016 – 27.06.2016,
instanța de apel: 09.08.2016 – 24.01.2017,
instanța de recurs: 03.10.2017 – 28.11.2017.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 27 iunie 2016, Stolear Serghei a fost condamnat în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal la 5 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, începând cu 23 mai 2016.

2. Instanța de fond a constatat că la 22 mai 2016, orele 14:00, inculpatul Stolear Serghei XXXX având scopul sustragerii deschise a bunurilor altei persoane, aflându-se pe str. Sarmizegetusa, 15/1, mun. Chișinău, a sustras în mod deschis de la Morozan Vera o geantă în valoare de 50 lei, în care se afla o sticlă de țuică la preț de 15 lei, bani în sumă de 500 lei, adeverința de invalid pe numele lui Morozan Vera, cauzând părții vătămate o daună considerabilă, în sumă de 565 lei.

Instanța a reținut că inculpatul nu a recunoscut vina și a declarat că a observat o geantă fără stăpân, pe trotuar. A luat-o și a plecat. Pe drum s-a uitat în geantă, a văzut o sticlă de votcă și niște oase de găină. A servit din sticlă, nu i-a plăcut și a aruncat-o împreună cu geanta. La stație, a văzut poliția și partea vătămată care făcea gălăgie. S-a dus după geantă și a întors-o părții vătămate. A doua zi a fost reținut. Nu l-a văzut nimeni când a luat geanta, a vrut să vadă ce era în ea. Nu a văzut 500 lei în geantă. A întors geanta și și-a cerut scuze.

Totodată, vina inculpatului este dovedită prin probele administrate, inclusiv declarațiile părții vătămate Morozan Vera, că stătea de vorbă cu o doamnă în stradă și a lăsat geanta sa personală împreună cu cumpărăturile la sol. De ei s-au apropiat doi bărbați. Unul dintre ei a început a comunica cu doamna, iar celălalt, în mod deschis a sustras geanta de la ea în valoare de 50 lei, în care se afla o sticlă cu țuică de 15 lei, bani în numerar în sumă de 500 lei, care se aflau într-un buzunar dinăuntru, care era închis la fermoar, și adeverința de invalid pe numele ei. Persoana dată a fugit printre blocuri. A fugit după el, strigându-i din urmă să-i dea geanta, numindu-l hoț, însă nu a reușit să-l ajungă și a chemat poliția. Concubinul ei îl ținea pe celălalt. Cu poliția s-au deplasat după colț, unde era inculpatul și polițistul l-a întrebat unde-i geanta, la care acesta a răspuns că acuși o aduce. Inculpatul a adus geanta și i-a dat-o. Apoi a depistat că din geantă îi lipsesc banii, sticla cu țuică și adeverința de invalid, fiindu-i cauzată o pagubă materială considerabilă în sumă totală de 565 lei. Mama inculpatului a venit seara la ea acasă și i-a spus că-i dă 3000 lei ca să-l ierte, dar ea nu a vrut să ia așa bani. Paguba de 500 lei i-a fost restituită de mama inculpatului. Are pensia de 651 lei, care îi este unica sursă de existență.

Instanța a încadrat acțiunile inculpatului în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal ca jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

La stabilirea pedepsei, instanța a ținut cont că nu s-au stabilit circumstanțe atenuante și agravante, că anterior în privința inculpatului au fost pornite câteva cauze penale pe infracțiuni similare, care în instanța de judecată au fost încetate pe motivul împăcării părților (sentința Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 11.07.2007, în temeiul art. 27, 186 alin. (1) Cod penal; sentința Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 24.07.2012, în baza art. 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal), însă, ultimul a comis din nou o sustragere, nu a făcut concluziile ce se cuvin, continuă modul de viață infracțional și antisocial, respectiv unica posibilitate de corijare a acestuia este aplicarea pedepsei cu închisoare.

3. Avocatul Victor Palancica a declarat apel, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului să-i fie stabilită o pedeapsă cu aplicarea art. 90 Cod penal.

Apelantul invocă că inculpatul a recunoscut pe deplin vina, regretă și se căiește sincer de cele săvârșite.

În prima instanță, inculpatul nu a recunoscut vina, însă imediat după incident a restituit părții vătămate geanta și prejudiciul cauzat.

Inculpatul nu are antecedente penale, întreține un copil minor, mama acestuia fiind pensionară.

Totodată, acțiunile inculpatului se încadrează în cerințele prevăzute de art. 79 și 90 Cod penal, și nu este rațional ca ultimul să execute pedeapsa cu închisoare.

3.1. Avocatul Denis Iurco la fel a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului să-i fie stabilită o pedeapsă cu aplicarea art. 90 Cod penal.

Apelantul a invocat că inculpatul a restituit paguba părții vătămate, în baza declarațiilor lui a fost posibil de a stabili adevărul pe caz, se căiește sincer de cele săvârșite, are la întreținere un copil minor, prima instanță nu a stabilit nicio circumstanță agravantă.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2017, apelurile au fost admise, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre.

Procesul penal în privința lui Stolear Serghei, pe art. 187 alin. (1) Cod penal, a fost încetat în temeiul art. 2 al Legii nr. 210 din 29.07.2016 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

Instanța de apel a reținut că potrivit rechizitoriului, inculpatul este învinuit că având scopul sustragerii deschise a bunurilor altei persoane, în timpul și circumstanțele descrise, a sustras de la partea vătămată bunuri, cauzându-i astfel o daună materială considerabilă în sumă de 565 lei.

Fapta din rechizitoriu este calificată în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal ca jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

Prin sentință, este stabilită situația de fapt și de drept similară cu cea din rechizitoriu.

Prin Legea nr. 207 din 29 iulie 2016, în vigoare din 07 noiembrie 2016, art. 64 alin. (2) Cod penal, care reglementează mărimea unității convenționale, este modificat, având următorul cuprins: „Amenda se stabilește în unități convenționale. Unitatea convențională de amendă este egală cu 50 de lei”.

Potrivit articolului 18 Cod contravențional, se consideră de mici proporții valoarea bunurilor sustrate, care, la momentul săvârșirii contravenției, nu depășește 25 de unități convenționale.

Prin infracțiune, inculpatul a cauzat un prejudiciu material în valoare totală de 565 lei, mărime, care raportată la articolele 64 alin. (2) Cod penal și 18 Cod contravențional, în vigoare, constituie proporții mici.

Astfel, urmare a efectului retroactiv asupra situației stabilite în cauză, prin determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite de inculpat și semnele componenței infracțiunii prevăzute de norma penală, se impune recalificarea faptei inculpatului de la art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal la art. 187 alin. (1) Cod penal, ca jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane.

Totodată, inculpatul cade sub incidența art. 2 din Legea privind amnistia, și ținând cont de art. 107 alin. (1) Cod penal și 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, se impune încetarea procesului penal din motivul, că există circumstanța care exclude tragerea la răspundere penală a inculpatului - a intervenit amnistia.

5. Procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Radu Sâli, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a indicat că mărimea prejudiciului cauzat prin infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 187 Cod penal, nu cunoaște o limită inferioară de 25 unități convenționale.

Concomitent, întru combaterea motivelor invocate de instanța de apel, servește Hotărârea Plenului CSJ „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor” nr. 23 din 28.06.2004, în care, la pct. 28 este indicat: „La calificarea sustragerii, săvârșite cu cauzarea de daune considerabile (lit.d) alin.(2) art. 186, lit.f) alin.(2) art. 187, lit.f) alin.(2) art. 188, lit.c) alin.(2) art. 190 și lit.c) alin.(2) art. 191 CP), este necesar să se țină cont de faptul că caracterul considerabil al daunei cauzate se stabilește luându-se în considerare valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru victimă, starea materială și venitul acesteia, existența persoanelor întreținute, alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a victimei. Este necesar de luat în considerație că, chiar dacă aprecierea subiectivă de către victimă este importantă la stabilirea caracterului considerabil al daunei cauzate, aceasta nu trebuie să influențeze asupra regulii că prin sustragere poate fi cauzat doar un prejudiciu patrimonial efectiv (real). De aceea, nu trebuie confundat modul de determinare a prejudiciului patrimonial cu caracterul acestui prejudiciu”.

În speță, instanța de apel a confundat modul de determinare a prejudiciului patrimonial cu caracterul acestui prejudiciu.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) și 12) Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) și 12) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și când faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită.

Sub acest aspect, se reține că instanța de apel a comis următoarele erori de drept.

Potrivit art. 413 alin. (1), 419 Cod de procedură penală, la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță, cu excepțiile prevăzute în Partea specială titlul II capitolul IV secțiunea 1. Rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. Conform art. 385 alin. (1) pct. 1), 3) Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunile dacă a avut loc fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii și de care anume lege penală este prevăzută ea. În corespundere cu art. 113 alin. (1) Cod penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și

constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componentei infracțiunii, prevăzute de norma penală. Conform art. 126 alin. (2) Cod penal, caracterul considerabil sau esențial al daunei cauzate se stabilește luându-se în considerare valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru victimă, starea materială și venitul acesteia, existența persoanelor întreținute, alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a victimei. Potrivit art. 18 și 105 Cod contravențional, se consideră de mici proporții valoarea bunurilor sustrase, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală sau valoarea pagubei pricinuite care, la momentul săvârșirii contravenției, nu depășește 20% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat, aprobat de Guvern pentru anul în curs la data săvârșirii faptei. Sustragerea în proporții mici din avutul proprietarului prin furt, însușire, delapidare, abuz de serviciu sau escrocherie, se sancționează cu amendă de la 30 la 60 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 40 la 60 de ore. În corespundere cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Însă, instanța de apel nu a respectat întocmai prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, potrivit descriptivului deciziei contestate (*pct. 4. din decizie*):

a) a constatat sumar și neclar că: *„art. 64 alin. (2) Cod penal, este modificat, având următorul cuprins: „unitatea convențională de amendă este egală cu 50 de lei”, potrivit articolului 18 Cod contravențional, se consideră de mici proporții valoarea bunurilor sustrase, care, la momentul săvârșirii contravenției, nu depășește 25 de unități convenționale. Prin infracțiune, inculpatul a cauzat un prejudiciu material în valoare de 565 lei, mărime, care raportată la art. 64 alin. (2) Cod penal și 18 Cod contravențional, în vigoare, constituie proporții mici. Urmare a efectului retroactiv, se impune recalificarea faptei inculpatului de la art. 187 alin. (2) lit. f) la art. 187 alin. (1) Cod penal, ca jaful, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane”*.

Deci, concluzia respectivă nu conține o argumentare causală legală raportată la circumstanțele de fapt și drept indicate în rechizitoriu.

Mai mult, constatarea că *„prejudiciu material în valoare de 565 lei, raportat la art. 64 alin. (2) Cod penal și 18 Cod contravențional, constituie proporții mici. Urmare a efectului retroactiv, se impune recalificarea faptei”*, este lipsită de o finalitate concluzională clară, logică și consecventă.

Or, este absolut neclar și nemotivat sensul de a raporta fapta la o normă penală și alta contravențională, cu recalificarea ei ulterioară în baza altei norme penale;

b) a omis că în virtutea prescripțiilor din art. 18 și 105 Cod contravențional, art. 113, 126 alin. (2), 187 alin. (1) și (2) lit. f) Cod penal, încadrarea acțiunilor făptuitorului în temeiul calificativului *„proporții mici”*, are loc doar în cazul sustragerii din avutul proprietarului prin *„furt, însușire, delapidare, abuz de serviciu sau escrocherie”*, dar nu și prin *„jaf, adică sustragerea deschisă a bunurilor altei persoane”*;

Or, în cazul infracțiunii de jaf, prevăzute la art. 187 alin. (1) și (2) lit. f) Cod penal, conform normelor de drept enunțate, calificarea acțiunilor infractorului se determina în temeiul altui calificativ - cu sau fără „cauzarea de daune în proporții considerabile”. Totodată, potrivit art. 126 alin. (2) Cod penal, caracterul considerabil al daunei cauzate se stabilește luându-se în considerare valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru victimă, starea materială și venitul acesteia, existența persoanelor întreținute, alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a părții vătămate.

Împrejurările expuse atestă în mod lucid că instanța de apel nu a judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, că faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită, și că recursul ordinar este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6) și 12) Cod de procedură penală, și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului declarat, casării totale a deciziei contestate, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Radu Sâli, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2017, în privința inculpatului Stolear Serghei XXXX, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 19 decembrie 2017.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Liliana Catan

Ion Guzun